

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA

YVESA BOTA,

predstavljeni 11. septembra 2008¹

1. Sodišču je v okviru obravnavane zadeve predložena zahteva za razlago člena 7, prvi odstavek, prva alineja, Sklepa št. 1/80 Pridružitvenega sveta² z dne 19. septembra 1980 o razvoju pridružitve³.

2. Na podlagi te določbe ima družinski član turškega delavca, ki je pridobil dovoljenje, da se pridruži temu delavcu na ozemlju države članice gostiteljice in ki v tej državi članici zakonito prebiva vsaj tri leta, pravico, da na tem ozemlju sprejme katero koli ponujeno zaposlitev.

3. Natančneje, predložitveno sodišče sprašuje, ali lahko otrok turškega delavca

uveljavlja pravice iz člena 7, prvi odstavek, prva alineja, Sklepa št. 1/80, če je ta delavec vstopil na ozemlje države članice gostiteljice kot politični begunec. Predložitveno sodišče želi tudi izvedeti, ali lahko ta otrok koristi te pravice, če je bil turški delavec v treh letih prebivanja, ki ga zahteva ta določba, dve leti in šest mesecev zaposlen, nato pa preostalih šest mesecev brezposeln. Nazadnje, Sodišču se predlaga, da ugotovi, ali lahko otrok turškega delavca izgubi pravice iz navedene določbe, če je ugotovljeno, da je turški delavec pridobil status političnega begunca, in torej tudi pravico prebivanja, na podlagi lažnih podatkov.

4. V teh sklepnih predlogih bom razložil, zakaj se po mojem mnenju za turškega delavca, ki vstopi na ozemlje države članice gostiteljice kot politični begunec, in za člana njegove družine, uporabljajo določbe Sklepa št. 1/80. Dalje bom Sodišču predlagal, da poda tako razlago člena 7, prvi odstavek, prva alineja, tega sklepa, da otrok turškega delavca lahko uveljavlja pravice, ki izhajajo iz te določbe, če je bil ta delavec v zahtevanem obdobju treh let, dve leti in šest mesecev

1 – Jezik izvirnika: francoščina.

2 – Pridružitveni svet je bil ustanovljen s sporazumom, ki ustanavlja pridružitev med Evropsko gospodarsko skupnostjo in Turčijo, ki so ga Republika Turčija na eni strani ter države članice EGS in Skupnost na drugi strani podpisale v Ankari 12. septembra 1963. Ta sporazum je bil sklenjen, sprejet in potrjen v imenu Skupnosti s Sklepom Sveta 64/732/EGS z dne 23. decembra 1963 (UL 1964, 217, str. 3685, v nadaljevanju: Pridružitveni sporazum).

3 – Sklep št. 1/80 je mogoče najti v *Accord d'association et protocoles CEE-Turquie et autres textes de base*, Urad za publikacije Evropskih skupnosti, Bruselj, 1992.

zaposlen, preostalih šest mesecev pa brezposeln. Nazadnje bom predlagal Sodišču, naj razsodi, da je treba člen 7, prvi odstavek, prva alineja, Sklepa št. 1/80 razlagati tako, da če je turški delavec pridobil status političnega begunca na podlagi goljufivega ravnanja, lahko član njegove družine uveljavlja pravice iz te določbe samo, če je bilo dovoljenje za prebivanje temu delavcu odvzeto po preteku treh let zahtevanega skupnega prebivanja.

pospeši hitrejša izgradnja turškega gospodarstva ter zaposlenost in izboljšanje življenjskih pogojev turškega naroda“⁴.

6. Postopno izvajanje prostega gibanja turških delavcev iz navedenega sporazuma mora biti skladno s pravili, ki jih določi Pridružitveni svet, ki zagotavlja postopno izvajanje in razvoj pridružitve⁵.

I – Pravni okvir

A – *Pravo Skupnosti*

1. Pridružitveni sporazum

5. Evropska skupnost in Republika Turčija sta 12. septembra 1963 sklenili Pridružitveni sporazum, da bi uredili prosto gibanje turških delavcev na ozemlju Skupnosti. Cilj tega sporazuma je „spodbuditi trajno in uravnoteženo krepitev trgovinskih in gospodarskih odnosov med pogodbenicama ob celovitem upoštevanju potrebe, da se s tem

2. Sklep št. 1/80

7. Pridružitveni svet je zato sprejel Sklep št. 1/80, katerega cilj je zlasti izboljšanje pravnega položaja delavcev in članov njihovih družin glede na ureditev, ki je bila določena s Sklepom Pridružitvenega sveta št. 2/76 z dne 20. decembra 1976. Z zadnjenavedenim sklepom je bila za turške delavce predvidena postopna pravica do dostopa do zaposlitve v državi članici gostiteljici in za otroke teh delavcev pravica do splošnega izobraževanja v tej državi.

⁴ – Glej člen 2(1) Pridružitvenega sporazuma.

⁵ – Glej člen 6 Pridružitvenega sporazuma.

8. Določbe, ki jih je treba uporabiti za pravice turških delavcev in člane njihovih družin, so navedene v členih 6 in 7 Sklepa št. 1/80.

- v tej državi članici po preteku štirih let, odkar je zakonito zaposlen, pravico do prostega dostopa do zaposlitve po svoji izbiri.

9. V členu 6 Sklepa št. 1/80 je določeno:

- „1. Razen v primerih, določenih s členom 7, ki ureja prost dostop do zaposlitve članov njegove družine, ima turški delavec, ki je vključen v zakoniti trg dela države članice:
2. Letni dopusti in odsotnosti zaradi materinstva, nesreč pri delu ali kratkotrajnih bolezni se všteto v čas zakonite zaposlitve. Obdobja brezposelnosti, brez lastne krivde, ki jih primerno potrdijo pristojni organi in odsotnosti zaradi dolgotrajnih bolezni, ki niso vštete v obdobja zakonite zaposlitve, ne vplivajo na pravice, pridobljene na podlagi prejšnje zaposlitve.
3. Podrobna pravila za izvajanje odstavkov 1 in 2 se določijo z nacionalnimi predpisi.“

- v tej državi članici po enem letu, odkar je zakonito zaposlen, pravico, da se mu podaljša delovno dovoljenje pri istem delodajalcu, če ta razpolaga z delovnim mestom;

10. Člen 7 Sklepa št. 1/80 določa:

- v tej državi članici po preteku treh let, odkar je zakonito zaposlen, in ob pogoju, da imajo delavci iz držav članic Skupnosti pri tem prednost, pravico, da pri delodajalcu, ki ga sam izbere, sprejme delovno mesto v enakem poklicu, ponujeno pod običajnimi pogoji in prijavljeno pri službah za zaposlovanje v tej državi članici;

„Družinski člani turškega delavca, ki je vključen v zakoniti trg dela države članice, ki so pridobili dovoljenje, da se mu pridružijo:

- imajo – s pridržkom, da imajo državljani iz držav članic Skupnosti pri tem prednost – pravico sprejeti vsako ponujeno zaposlitev, če v tej državi članici zakonito prebivajo vsaj tri leta; upoštevanju omejitev, utemeljenih z javnim redom, javno varnostjo in javnim zdravjem“.

- pridobijo pravico do prostega dostopa do zaposlitve, ki jo sami izberejo, če v tej državi članici zakonito prebivajo vsaj pet let.

3. Direktiva 2004/83/ES

12. Cilj Direktive 2004/83/ES⁶ je določitev minimalnih pravil za opredelitev in status beguncev državljanov tretjih držav in oseb brez državljanstva, da bi zagotovili, da se v vseh državah članicah uporabljajo skupna merila za določitev teh oseb⁷.

Otroci turških delavcev, ki so v državi gostiteljici pridobili poklicno izobrazbo, ne glede na čas njihovega bivanja v tej državi članici, pod pogojem, da je bil vsaj eden od njihovih staršev najmanj tri leta zakonito zaposlen v zadevni državi članici, lahko v tej državi članici sprejmejo katerokoli ponujeno zaposlitev.“

13. Države članice so se morale na podlagi člena 38(1) Direktive 2004/83 uskladiti z njo najpozneje do 10. oktobra 2006. Ta direktiva je začela veljati 20. oktobra 2004⁸.

11. Člen 14(1) Sklepa št. 1/80 predvideva, da se določbe Poglavlja II, Oddelek 1, tega sklepa, ki vsebuje člena 6 in 7, „uporabljajo ob

6 – Direktiva Sveta z dne 29. aprila 2004 o minimalnih standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da se jim prizna status begunca ali osebe, ki iz drugih razlogov potrebuje mednarodno zaščito, in o vsebini te zaščite (UL L 304, str. 12).

7 – Glej šesto uvodno izjavo.

8 – Glej člen 39.

B – Ženevska konvencija

II – Spor o glavni stvari

14. Konvencija o statusu beguncev⁹ je bila 28. julija 1951 podpisana v Ženevi, Zvezna republika Nemčija pa jo je ratificirala 1. decembra 1953. Cilj te konvencije je omogočiti beguncem in osebam brez državljanstva pridobitev statusa in mednarodnega priznanja.

15. Na podlagi člena 1(A)(2) te konvencije se izraz „begunec“ uporablja za vsako osebo, ki se zaradi „utemeljenega strahu pred preganjanjem osnovanem na rasi, veri, narodni pripadnosti, pripadnosti določeni družbeni skupini ali določenem političnem prepričanju, nahaja izven države, katere državljan je, in ne more, ali zaradi takšnega strahu noče uživati varstva te države, ali osebo, ki nima državljanstva, in se nahaja izven države, kjer je imela običajno prebivališče, pa se zaradi takšnih dogodkov ne more ali noče zaradi omenjenega strahu vrniti v to državo“.

16. Člen 5 Ženevske konvencije predvideva, da „[n]obena določba te Konvencije ne posega v katerekoli pravice ali ugodnosti, ki jih država pogodbenica podeli beguncem neodvisno od nje“.

9 – *Recueil des traités des Nations Unies*, zvezek 189, str. 150, št. 2545 (1954). Konvencija, kot je bila spremenjena s Protokolom h Konvenciji o statusu beguncev, sprejetim 31. januarja 1967 v New Yorku (v nadaljevanju: Ženevska konvencija).

17. Položaj očeta tožeče stranke v postopku v glavni stvari je tak.

18. Ali Altun je turški državljan. V Nemčijo je prispel 27. marca 1996 kot prosilec za azil. Zvezni urad za priznanje tujih beguncev ga je z odločbo z dne 19. aprila 1996 priznal kot begunca. Zato mu je pristojni lokalni organ za tujce v Mönchengladbachu 23. maja 1996 izdal mednarodno potno listino ter dovoljenje za prebivanje v Nemčiji z neomejeno veljavnostjo.

19. Ali Altun je prebival v Stuttgartu od 1. maja 1999 do 1. januarja 2000, nato pa v Böblingenu.

20. Ali Altun se je julija 1999 zaposlil pri agenciji za začasno delo iz Stuttgarta. Nato je bil od 1. aprila 2000 zaposlen kot delavec v podjetju za proizvodnjo hrane. To podjetje je 1. junija 2002 objavilo plačilno nesposobnost. Aliju Altunu je prenehala delovna obveznost, pozvan pa je bil, da se prijavi kot brezposelna oseba pri zavodu za zaposlovanje. Delovno razmerje Alija Altuna pri podjetju za proizvodnjo hrane je uradno prenehalo 31. julija 2002.

21. Ali Altun je od 1. junija 2002 do 26. maja 2003 prejemal nadomestilo za brezposelnost.

22. Ali Altun, čigar družina je ostala v Turčiji, je junija 1999 vložil prošnjo za združitev družine za svojo ženo, sina in hčerke.

23. Njegov sin Ibrahim Altun, tožeča stranka v postopku v glavni stvari, je potem, ko je pridobil vizum, 30. novembra 1999 prispel v Nemčijo, kjer je prebival pri svojem očetu. Služba za tujce glavnega mesta dežele Stuttgart je Ibrahimu Altunu 9. decembra 1999 izdala dovoljenje za prebivanje z veljavnostjo do 31. decembra 2000. Mesto Böblingen je 4. decembra 2000 to dovoljenje podaljšalo do 31. decembra 2002, nato pa ponovno 21. novembra 2002 do 8. decembra 2003.

24. Ibrahim Altun se je najprej prijavil kot brezposelna oseba pri zavodu za zaposlovanje, nato pa začel izobraževanje, namenjeno mladim brezposelnim osebam, ki ga je opustil 2. aprila 2004.

25. Ibrahim Altun je 22. marca 2003 storil poskus posilstva šestnajstletnega dekleta. 28. aprila 2003 mu je bila odvzeta prostost in odrejen pripor do 27. maja 2003.

26. Amtsgericht Böblingen (Nemčija) mu je 16. septembra 2003 izreklo pogojno obsodbo in določilo kazen enega leta in treh mesecev zapora.

27. Ibrahim Altun je 20. novembra 2003 mesto Böblingen zaprosil za ponovno podaljšanje pravice do prebivanja na nemškem ozemlju, vendar mu je bilo to zavrnjeno s sklepom z dne 20. aprila 2004. Mesto Böblingen je Ibrahimu Altunu prav tako odredilo, naj zapusti nemško ozemlje v treh mesecih po vročitvi tega sklepa, ker bo v nasprotnem primeru v Turčijo izgnan.

28. Mesto Böblingen je odločitev utemeljilo na podlagi dejstva, da je Ibrahim Altun storil hudo kaznivo dejanje, ki po nemškem pravu pomeni razlog za zavrnitev prošnje za podaljšanje pravice do prebivanja. Mesto Böblingen je prav tako pojasnilo, da ni pridobil pravnega položaja, predvidenega v členu 7, prvi odstavek, Sklepa št. 1/80 Pridružitvenega sveta.

v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali pridobitev pravic iz člena 7, prvi odstavek, Sklepa [...] št. 1/80 zahteva, da ‚prvotni upravičenec,‘ pri katerem ima družinski član v obdobju treh let zakonito prebivališče, med tem celotnim obdobjem izpolnjuje pogoje iz člena 7, prvi odstavek, Sklepa št. 1/80 Pridružitvenega sveta?

29. Ker je bil ugovor Ibrahima Altuna zoper ta sklep 5. oktobra 2004 zavrtnjen, je vložil tožbo zoper to zavrnitev pri Verwaltungsgericht Stuttgart (Nemčija). Ibrahim Altun meni, da bi bilo treba prošnjo za podaljšanje njegove pravice do prebivanja preučiti, ne le glede na nacionalne predpise, ampak tudi glede na člen 7, prvi odstavek, Sklep št. 1/80 Pridružitvenega sveta.

2. Ali za to, da bi družinski član pridobil pravice iz člena 7, prvi odstavek, Sklepa [...] št. 1/80, zadošča, da je bil ‚prvotni upravičenec‘ v tem obdobju dve leti in šest mesecev zaposlen pri različnih delodajalcih in takoj nato šest mesecev brezposeln brez lastne krivde in to ostane tudi za daljše obdobje?

III – Vprašanja za predhodno odločanje

30. V teh okoliščinah je Verwaltungsgericht Stuttgart prekinilo odločanje in Sodišču

3. Ali se lahko na člen 7, prvi odstavek, Sklepa [...] št. 1/80 sklicuje oseba, ki je dobila dovoljenje za prebivanje kot družinski član turškega državljana, katerega pravica do prebivanja in s tem njegov dostop do zakonitega trga dela države članice temelji zgolj na podelitvi političnega azila zaradi političnega preganjanja v Turčiji?

4. Če je odgovor na tretje vprašanje pritrdilen, ali se lahko družinski član sklicuje na člen 7, odstavek 1, Sklepa [...] št. 1/80 tudi takrat, kadar podelitev političnega azila in na tem temelječa pravica do prebivanja ter dostop do zakonitega trga dela ‚prvotnega upravičenca‘ (v obravnavani zadevi očeta) temelji na neresničnih podatkih?

uveljavlja pravice, ki mu jih daje ta določba, neposredno pri nacionalnem sodišču¹⁰. Poleg tega, kadar so izpolnjeni pogoji iz člena 7, prvi odstavek, tega sklepa, posledica neposrednega učinka te določbe ni le to, da ima turški državljani individualno pravico do zaposlitve neposredno na podlagi Sklepa št. 1/80, ampak da poleg tega polni učinek te pravice nujno vključuje obstoj povezane pravice do prebivanja, ki temelji na pravu Skupnosti in je neodvisna od ohranjanja pogojev za pridobitev teh pravic¹¹.

5. Če je odgovor na četrto vprašanje nikalen, ali je treba v takem primeru, preden se družinskemu članu zavrne pravice iz člena 7, prvi odstavek, Sklepa [...] št. 1/80, ‚prvotnemu upravičencu‘ (v obravnavani zadevi očetu) prej formalno odvzeti oziroma preklicati pravice?“

32. V postopku v glavni stvari ni sporno, da je Ibrahim Altun, v skladu s členom 7, prvi odstavek, prva alineja, Sklepa št. 1/80, pridobil dovoljenje za priselitev k očetu, Aliju Altunu, na ozemlje države članice gostiteljice in z njim prebival več kot tri leta. Zato je za Ibrahima Altuna mogoče uporabiti to določbo.

IV – Analiza

31. Uvodoma je treba opozoriti, da iz ustaljene sodne prakse izhaja, da imajo določbe člena 7, prvi odstavek, Sklepa št. 1/80 neposredni učinek, tako da lahko turški državljani, ki izpolnjuje pogoje iz teh določb,

33. Vendar želi predložitveno sodišče s tretjim vprašanjem izvedeti, ali lahko otrok turškega delavca uveljavlja pravice iz člena 7, prvi odstavek, prva alineja, Sklepa št. 1/80, ker je ta delavec na ozemlje države članice gostiteljice vstopil kot politični begunec.

¹⁰ – Glej sodbe z dne 17. aprila 1997 v zadevi Kadiman, C-351/95, Recueil, str. I-2133, točka 28; z dne 16. marca 2000 v zadevi Ergat, C-329/97, Recueil, str. I-1487, točka 34, in z dne 22. junija 2000 v zadevi Eyüp, C-65/98, Recueil, str. I-4747, točka 25.

¹¹ – Glej zgoraj navedeno sodbo Ergat, točka 40.

34. Dalje, predložitveno sodišče s prvim in drugim vprašanjem sprašuje, ali lahko otrok koristi te pravice, če je bil v obdobju treh let, ko je prebival skupaj s turškim delavcem, ta delavec dve leti in šest mesecev zaposlen, preostalih šest mesecev pa je bil brezposelna oseba.

35. Nazadnje, predložitveno sodišče s četrtem in petim vprašanjem sprašuje, ali lahko otrok turškega delavca izgubi pravice iz člena 7, prvi odstavek, prva alineja, Sklepa št. 1/80, če se ugotovi, da je turški delavec pridobil status političnega begunca, in zato pravico do prebivanja, na podlagi lažnih podatkov.

A – Tretje vprašanje

36. Predložitveno sodišče s tretjim vprašanjem sprašuje, ali dejstvo, da je turški delavec vstopil na nemško ozemlje kot politični begunec, vpliva na uporabo Sklepa št. 1/80. Predložitveno sodišče želi v bistvu izvedeti, ali Direktiva 2004/83 in Ženevska konvencija preprečujeta uporabo tega sklepa.

37. Menim, da ne nasprotujeta.

38. Najprej je treba opozoriti, da je Direktiva 2004/83 začela veljati 20. oktobra 2004 in da so se morale države članice najpozneje do 10. oktobra 2006 uskladiti s to direktivo¹². Zato menim, da je ni mogoče uporabiti v zvezi z dejstvi v postopku v glavni stvari, ker je Ali Altun prispel na nemško ozemlje 27. marca 1996.

39. Dalje, menim, da Ženevska konvencija ne preprečuje uporabe Sklepa št. 1/80 za turške delavce, ki vstopijo na ozemlje države članice gostiteljice kot begunci.

40. Opozarjam, da člen 5 Ženevske konvencije predvideva, da „[n]obena določba te Konvencije ne posega v katerekoli pravice ali ugodnosti, ki jih država pogodbenica podeli beguncem neodvisno od nje“.

¹² – Glej člena 38(1) in 39 navedene direktive.

41. Vendar so po mojem mnenju političnim beguncem s turškim državljanstvom s Sklepom št. 1/80 priznane drugačne pravice in ugodnosti kot z Ženevsko konvencijo.

42. Sodišče je namreč odločilo, da razlogi, zaradi katerih je bila turškemu delavcu priznana pravica prebivanja, niso odločilni za uporabo Sklepa št. 1/80¹³.

43. Sodišče je v zgoraj navedeni sodbi Kus navedlo, da od trenutka, ko je turški delavec zaposlen več kot eno leto na podlagi veljavnega dovoljenja za prebivanje, izpolnjuje pogoje iz člena 6(1), prva alineja, tega sklepa, čeprav mu je bilo to dovoljenje najprej izdano za druge namene, kot je opravljanje plačanega dela¹⁴.

44. Zato lahko po mojem mnenju turški politični begunec koristi pravice iz člena 6(1) Sklepa št. 1/80, če izpolnjuje pogoje iz tega člena, saj je predvsem delavec.

13 – Glej sodbo z dne 24. januarja 2008 v zadevi Payir in drugi, C-294/06, ZOdl., str. I-203, točki 40 in 45. Glej tudi sodbo z dne 16. decembra 1992 v zadevi Kus, C-237/91, Recueil, str. I-6781, točki 21 in 22.

14 – Glej točko 23.

45. Poleg tega, v nasprotju z Ženevsko konvencijo, v kateri niso določene posamezne pravice za družinske člane političnega begunca, je s Sklepom št. 1/80 določena možnost za družinske člane turškega delavca¹⁵, ki imajo dovoljenje, da se mu pridružijo, da pridobijo pravice za zakonit dostop do trga dela.

46. Zato menim, da je treba od trenutka, ko ima politični begunec pravico do prebivanja in veljavno delovno dovoljenje, in torej zakonit dostop do trga dela, zanj uporabiti Sklep št. 1/80.

47. Vendar v skladu z nemškim pravom tujci z dovoljenjem za prebivanje ali s pravico do prebivanja z neomejeno veljavnostjo ne potrebujejo delovnega dovoljenja¹⁶. Torej imajo te osebe že na podlagi dejstva, da so imetniki

15 – Sodišče je izraz družinski član razlagalo široko. V sodbi z dne 30. septembra 2004 v zadevi Ayaz (C-275/02, ZOdl., str. I-8765) je razsodilo, da je pastorek turškega delavca, ki je mlajši kot 21 let ali ga ta vzdržuje, družinski član tega delavca in ima pravice, ki mu jih podeljuje člen 7, prvi odstavek, Sklepa št. 1/80 (točka 48). Sodišče je svojo presojo oprlo na dejstvo, da ta določba ne vsebuje nobenega elementa, ki bi nakazoval, da bi bil pomen pojma družinski član omejen na krvno sorodstvo turškega delavca. Sodišče je dalje presodilo, da se v okviru Sporazuma o sodelovanju med Evropsko gospodarsko skupnostjo in Kraljevino Maroko, podpisanega v Rabatu 27. aprila 1976 in potrjenega v imenu Skupnosti z Uredbo Sveta (EGS) št. 2211/78 z dne 26. septembra 1978 (UL L 264, str. 1), ta pojem razširi na prednike maroškega delavca in njegovega zakonca, ki z njim prebiva v državi članici gostiteljici (točki 46 in 47).

16 – Glej člen 284(1) Socialnega zakonika III (Sozialgesetzbuch III).

dovoljenja za prebivanje z neomejeno veljavnostjo, pravico iskanja zaposlitve na nemškem trgu dela.

št. 1/80, ko je bil v obdobju treh let skupnega bivanja s tem delavcem ta delavec dve leti in šest mesecev zaposlen, preostalih šest mesecev pa brezposeln.

48. V postopku v glavni stvari so nemški organi izdali Aliju Altunu dovoljenje za prebivanje z neomejeno veljavnostjo. Priznali so mu tudi status delavca, ker so mu dovolili dostop na trg delovne sile.

52. Predložitveno sodišče želi v bistvu izvedeti, ali je mogoče, ob upoštevanju teh okoliščin, Alija Altuna šteti za vključenega v zakoniti trg dela v skladu s členom 7, prvi odstavek, prva alineja, Sklepa št. 1/80. Predložitveno sodišče sprašuje, ali to velja tudi, kadar turški delavec v obdobju treh let ni bil zakonito zaposlen.

49. Iz tega po mojem mnenju izhaja, da lahko Ali Altun uveljavlja pravice iz člena 6(1) Sklepa št. 1/80, zato lahko tudi člani njegove družine, ki izpolnjujejo pogoje, naštetih v členu 7 tega sklepa, uveljavljajo pravice, ki jim jih podeljuje.

53. Najprej opozarjam, da člen 7, prvi odstavek, prva alineja, navedenega sklepa predvideva, da „[imajo družinski] člani turškega delavca, ki je vključen v zakoniti trg dela države članice, ki so pridobili dovoljenje, da se mu pridružijo [...] – s pridržkom, da imajo državljani iz držav članic Skupnosti pri tem prednost – pravico sprejeti vsako ponujeno zaposlitev, če v tej državi članici zakonito prebivajo vsaj tri leta“.

50. Ob upoštevanju teh dejstev menim, da je treba določbe Sklepa št. 1/80 uporabiti za turškega delavca, ki je vstopil na ozemlje države članice gostiteljice kot politični begunec, in za člane njegove družine.

B – Prvo in drugo vprašanje

51. Predložitveno sodišče sprašuje, ali lahko otrok turškega delavca koristi pravice iz člena 7, prvi odstavek, prva alineja, Sklepa

54. Ugotoviti je treba, da v nasprotju s tem, kar člen 6 Sklepa št. 1/80 izrecno zahteva, ni v besedilu člena 7, prvi odstavek, prva alineja,

tega sklepa nikjer določeno, da mora imeti turški delavec zakonito zaposlitev v obdobju treh let skupnega prebivanja z družinskim članom.

podlagi tega vključuje obstoj nesporne pravice do prebivanja²⁰.

55. Sodišče je v sodbi z dne 26. novembra 1998 v zadevi Birden¹⁷ razlikovalo med pojmi delavec, vključenost v zakoniti trg dela in zakonita zaposlitev.

56. Iz te sodbe izhaja, da je delavec oseba, ki opravlja dejanske in resnične dejavnosti za drugo osebo, v zameno za plačilo, razen za dejavnosti, ki so tako majhnega pomena, da so le obrobne in pomožne¹⁸.

57. Sodišče je nato pojasnilo, da pojem „zakoniti trg dela“ pomeni vse delavce, ki so se prilagodili zakonom in drugim predpisom zadevne države članice in imajo pravico izvajati poklicno dejavnost na njenem ozemlju¹⁹.

58. Nazadnje, Sodišče je opozorilo, da iz ustaljene sodne prakse izhaja, da zakonitost zaposlitve predpostavlja stabilen in varen položaj na trgu dela države članice in na

59. Razlikovanje med zgoraj navedenima pojmomoma se mogoče ne zdi dovolj jasno. Oseba, ki je zakonito zaposlena, že na podlagi tega dejstva izpolnjuje drugi pogoj, in sicer, da je vključena v zakoniti trg dela. Turški delavec, ki ima zakonito zaposlitev na ozemlju države članice, je namreč nujno pridobil pravico izvajati tako dejavnost in se zanj domneva, da je spoštoval zakonodajo te države članice, s katero sta urejena njegov vstop na to ozemlje in zaposlitev.

60. Čeprav je res, da sta ta pojma povezana, iz sodne prakse Sodišča izhaja, da ju je treba razlikovati.

61. Sodišče je v sodbi z dne 23. januarja 1997 v zadevi Tetik²¹ in v okviru člena 6(1) Sklepa št. 1/80 odločilo, da za turškega delavca, ki je bil v državi članici zaposlen več kot štiri leta in je prenehal to zaposlitev, da bi našel v isti državi članici drugo zaposlitev, ni mogoče domnevati, da je dokončno zapustil trg dela te države, če je bil še naprej vključen v zakoniti trg dela. Sodišče dalje pojasnjuje, da je ta pogoj

17 – C-1/97, Recueil, str. I-7747.

18 – Zgoraj navedena sodba Birden, točka 25.

19 – Prav tam, točka 51.

20 – Prav tam, točka 55.

21 – C-171/95, Recueil, str. I-329.

izpolnjen, če ta delavec izpolnjuje vse formalnosti, ki se morebiti zahtevajo v zadevni državi članici, zlasti da se prijavi kot iskalec zaposlitve pri pristojnih službah²².

odstavek, tega sklepa razlagati enako kot pojem iz člena 6(1) navedenega sklepa.

62. Turški delavec bo izključen iz zakonitega trga delovne sile le, če bo trajno nesposoben za delo ali pa bo dokončno zapustil trg dela, ker se bo na primer upokojil²³.

66. Dalje, ta razlaga je po mojem mnenju skladna s ciljem in sistematiko Sklepa št. 1/80.

63. Po mojem mnenju iz te sodne prakse izhaja, da pojem vključenost v zakoniti trg dela pomeni, da mora turški delavec imeti zakonit dostop do trga dela države članice gostiteljice. Vendar to ne pomeni, da mora ta delavec dejansko opravljati poklicno dejavnost.

67. Ta sklep namreč spodbuja postopno vključevanje turških državljanov, ki izpolnjujejo pogoje, določene v eni od določb navedenega sklepa, v državi gostiteljici in ki zato koristijo pravice, ki jim jih ta podeljuje²⁴.

64. Menim, da je mogoče to rešitev uporabiti pri členu 7, prvi odstavek, Sklepa št. 1/80, in to toliko bolj, če so obdobja brezposelnosti nastala brez lastne krivde.

65. Najprej, menim, da je treba zaradi doslednosti pri razlagi istega pojma pojem „vključenost v zakoniti trg dela“ iz člena 7, prvi

68. Prva faza je priznanje pravic turškemu delavcu, glede na trajanje njegovega delovnega razmerja. Člen 6 Sklepa št. 1/80 za turškega delavca po enem letu, odkar je zakonito zaposlen, določa pravico, da se mu podaljša pogodba o zaposlitvi pri istem delodajalcu, po treh letih, odkar je zakonito zaposlen, pravico, da pri delodajalcu, ki ga sam

22 – Točki 40 in 41. Glej tudi sodbo z dne 7. julija 2005 v zadevi Dogan, C-383/03, ZOdl., str. I-6237, točka 19.

23 – Glej sodbo z dne 10. februarja 2000 v zadevi Nazli, C-340/97, Recueil, str. I-957, točke od 37 do 39.

24 – Glej zlasti sodbo z dne 18. julija 2007 v zadevi Derin, C-325/05, ZOdl., str. I-6495, točka 53.

izbere, sprejme delovno mesto v enakem poklicu in nazadnje po preteku štirih let, odkar je zakonito zaposlen, pravico do prostega dostopa do zaposlitve po svoji izbiri.

69. Nato je v okviru druge faze, da bi spodbudili vključevanje turškega delavca na trg dela v državi gostiteljici, v členu 7, prvi odstavek, Sklepa št. 1/80 predvidena možnost, da se mu njegovi družinski člani, ki so pridobili dovoljenje, pridružijo zaradi združitve družine. Poleg tega, zaradi cilja spodbujanja vključevanja družine tega turškega delavca, je s tem členom družinskim članom omogočeno, da se po določenem času v tej državi članici zaposlijo²⁵.

70. Člen 7, prvi odstavek, Sklepa št. 1/80 določa tudi ugodne pogoje za zagotavljanje združitve družine v državi članici gostiteljici tako, da v začetnem obdobju dopušča prisotnost družinskih članov ob delavcu migrantu in nato utrdi njihov položaj s pravico do dostopa do trga dela v tej državi²⁶.

²⁵ – Glej zgoraj navedeno sodbo Kadiman, točki 34 in 35.

²⁶ – Prav tam, točka 36.

71. Vendar se mi zdi, da bi se lahko ti ugodni pogoji za združitev družine in na podlagi tega dobro vključevanje turškega delavca na trg dela države članice gostiteljice poslabšali, če bi se od tega delavca zahtevalo, ne le da je v obdobju treh let vključen v zakoniti trg dela te države članice, ampak da je v tem obdobju tudi zakonito zaposlen.

72. Takšna razlaga, kakršna je v postopku v glavni stvari, bi namreč pomenila zavrnitev pravic, ki so priznane s členom 7, prvi odstavek, prva alineja, Sklepa št. 1/80 družinskemu članu turškega delavca, zato ker je ta delavec v obdobju treh let na ozemlju države članice gostiteljice delal le dve leti in šest mesecev, preostalih šest mesecev pa je bil brezposeln, brez lastne krivde.

73. Ob upoštevanju trenutnih gospodarskih razmer, ki se lahko izkažejo težavne za iskalce zaposlitve in zagotovo še težje za državljana tretje države, ter glede na cilj iz člena 7 Sklepa št. 1/80, ki je, naj opozorim, spodbujati vključevanje družine turškega delavca z določitvijo ugodnih pogojev za združitev družine in tudi spodbujanje vključevanja tega delavca, menim, da bi bila posledica take razlage preveliko zmanjšanje obsega člena 7 tega sklepa.

74. Zato menim, da ni nujno, da bi moral biti turški delavec tri leta zakonito zaposlen, da bi njegov družinski član lahko koristil pravice, ki mu jih priznava člen 7, prvi odstavek, prva alineja, navedenega sklepa.

čeprav navedeni delavec po preteku tega obdobja ni več zaposlen²⁸.

75. Predložitveno sodišče tudi sprašuje, ali bi moral biti turški delavec v treh letih skupnega prebivanja z družinskim članom vključen v zakoniti trg dela, da bi lahko zadnjenavedeni koristil pravice iz člena 7, prvi odstavek, prva alineja, Sklepa št. 1/80.

78. Po mojem mnenju iz te sodne prakse izhaja, da mora biti pogoj vključenosti v zakoniti trg dela izpolnjen najmanj tri leta skupnega prebivanja z družinskim članom.

76. Predložitveno sodišče je v sodbi z dne 11. novembra 2004 v zadevi Cetinkaya²⁷ spraševalo, ali lahko turški državljan, ki je družinski član turškega delavca in izpolnjuje pogoj skupnega prebivanja, izgubi pravice, podeljene na podlagi člena 7, prvi odstavek, Sklepa št. 1/80, le zato, ker ta delavec v danem trenutku ni bil vključen v zakoniti trg dela.

79. V postopku v glavni stvari ni sporno, da je Ibrahim Altun prebival vsaj tri leta pri svojem očetu. Predložitveno sodišče navaja, da je bil Ali Altun v obdobju teh treh let dve leti in šest mesecev zaposlen, preostalih šest mesecev pa je bil brezposeln. Poleg tega je v stališčih tožeče stranke iz postopka v glavni stvari navedeno, da se je Ali Altun 7. oktobra 2004 ponovno zaposlil²⁹.

77. Sodišče je razsodilo, da lahko družinski član po preteku obdobja, odkar prebiva skupaj s turškim delavcem, ki je v državi članici gostiteljici zakonito zaposlen, izvršuje pravice iz člena 7, prvi pododstavek, tega sklepa,

80. Zato menim, da je bil Ali Altun tri leta, ko je prebival skupaj s sinom Ibrahimom Altunom, vključen v zakoniti trg dela in da lahko zadnjenavedeni koristi pravice iz člena 7, prvi odstavek, prva alineja, Sklepa št. 1/80.

27 – C-467/02, ZOdl., str. I-10895.

28 – Glej točko 32 navedene sodbe.

29 – Glej stran 8 stališč.

81. Na podlagi navedenih preudarkov menim, da lahko otrok turškega delavca uveljavlja pravice, ki jih podeljuje ta določba, če je bil ta delavec v obdobju treh let zahtevanega prebivanja dve leti in šest mesecev zaposlen, nato pa preostalih šest mesecev brezposeln.

84. Komisija Evropskih skupnosti je v stališčih, ki jih je predložila Sodišču, menila, da to ni pristojno za odločanje o teh vprašanjih, ker so hipotetična³¹.

C – Četrto in peto vprašanje

82. Predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali lahko družinski član koristi pravice na podlagi člena 7, prvi odstavek, Sklepa št. 1/80, če je turški delavec na ozemlje države članice gostiteljice vstopil kot politični begunec in če temelji pridobitev tega statusa na neresničnih podatkih.

83. Predložitveno sodišče v predlogu navaja, da „na podlagi številnih elementov ugotavlja, da navedbe [Alija Altuna] v okviru postopka za pridobitev azila niso bile resnične“³⁰.

85. Čeprav predložitveno sodišče ne pojasnjuje, ali je bil pri nacionalnem sodišču sprožen postopek za razglasitev ničnosti dovoljenja za prebivanje Alija Altuna in ali se predmet spora v postopku v glavni stvari dejansko nanaša na zahtevo za razglasitev ničnosti dovoljenja za prebivanje sina Alija Altuna, po mojem mnenju še vedno ostaja dejstvo, da je položaj zadnjega tesno povezan s položajem njegovega očeta. Na podlagi Sklepa št. 1/80 namreč družinski član pridobi pravice predvsem na podlagi položaja turškega delavca. Iz tega izhaja, da element, ki bi lahko spremenil položaj turškega delavca, lahko vpliva na položaj družinskega člana. Zato menim, da je treba odgovoriti na ta vprašanja za predhodno odločanje.

86. Predložitveno sodišče sprašuje, ali dejstvo, da pristojni organi menijo, da sta bila Aliju Altunu status političnega begunca in iz tega izhajajoča pravica prebivanja priznana na podlagi napačnih podatkov, pomeni, da Ibrahim Altun izgubi pravice iz člena 7, prvi odstavek, prva alineja, Sklepa št. 1/80.

30 – Glej stran 11 predložitvene odločbe.

31 – Točka 46.

87. Po mojem mnenju goljufivo ravnanje turškega delavca ob vstopu na ozemlje države članice gostiteljice kot političnega begunca onemogoča otroku tega delavca, da koristi te pravice, če organi navedenemu delavcu odvzamejo pravico prebivanja, preden se izteče obdobje treh let zahtevanega prebivanja.

88. Najprej je treba opozoriti, da je Sodišče v sodbi z dne 5. junija 1997 v zadevi Kol³² odločilo, da zaposlitvenih obdobj, ki so bila izpolnjena po prejemu dovoljenja za prebivanje, ki ga je zadevna oseba pridobila le na podlagi goljufivega ravnanja, zaradi katerega je bila obsojena, ne moremo šteti za zakonita za uporabo člena 6(1) Sklepa št. 1/80, saj turški državljan ne izpolnjuje pogojev za pridobitev takšnega dovoljenja, ki bi ga bi bilo mogoče po odkritju prevare izpodbijati³³.

89. Menim, da je mogoče to sodno prakso prenesti v kontekst člena 7 tega sklepa. Kajti videli smo, da ta člen pogojuje pridobitev pravic, ki jih podeljuje, zlasti s pogojem, da je turški delavec vključen v zakoniti trg dela, torej da lahko zakonito vstopi na trg dela države članice gostiteljice.

90. Vendar če se izkaže, da je turški delavec pridobil dovoljenje za prebivanje in delovno dovoljenje le na podlagi goljufivega ravnanja, se dostop na trg dela ne more šteti za zakonitega, ker niso izpolnjeni pogoji za pridobitev dovoljenja za prebivanje, ki omogoča tak dostop na trg dela.

91. V takem primeru menim, da je izvrševanje pravic družinskega člana iz člena 7 Sklepa št. 1/80 odvisno od tega, ali je ob odvzemu dovoljenja za prebivanje turškemu delavcu, te pravice že pridobil ali ne.

92. Kot sem namreč navedel že v točki 30 sklepnih predlogov v zgoraj navedeni zadevi Derin, od trenutka, ko so zahtevani pogoji iz člena 7, prvi odstavek, Sklepa št. 1/80 izpolnjeni, ta določba družinskim članom turškega delavca priznava samostojne pravice do dostopa do zaposlitve v državi članici gostiteljici, ki niso odvisne od nadaljnega izpolnjevanja navedenih pogojev³⁴.

32 – C-285/95, Recueil, str. I-3069.

33 – Točka 26.

34 – Glej zgoraj navedeno sodbo Ayaz, točka 41. Glej tudi zgoraj navedeni sodbi Ergat, točka 38, in Cetinkaya, točka 30.

93. Zato menim, da ko družinski član pridobi pravice iz člena 7, prvi odstavek, prva alineja, Sklepa št. 1/80, teh ni več mogoče izpodbijati zato, ker naj bi turški delavec v preteklosti goljufigo ravnal in so pristojni organi na podlagi tega začeli postopek odvzema njegove pravice prebivanja potem, ko je te pravice pridobil.

94. Menim, da je v nasprotju s pravno varnostjo, da se družinskemu članu odvzamejo pravice, ki jih je pridobil na podlagi te določbe, ker je turški delavec pri zahtevku za pridobitev pravice do prebivanja na ozemlju države članice gostiteljice ravnal goljufigo.

95. Po drugi strani pa menim, da imajo pristojni organi možnost, da takrat, ko pravice iz člena 7, prvi odstavek, prva alineja, Sklepa št. 1/80 ob odvzemu pravice do prebivanja turškemu delavcu še niso pridobljene, zavrnejo družinskim članom turškega delavca uveljavljanje pravic iz navedenega člena.

96. Ob upoštevanju predhodno navedenih preudarkov menim, da je treba člen 7, prvi odstavek, prva alineja, Sklepa št. 1/80 razlagati tako, da če je turški delavec pridobil status

političnega begunca na podlagi goljufigega ravnanja, lahko član njegove družine uveljavlja pravice iz te določbe le, če je bilo dovoljenje za prebivanje delavca odvzeto po preteku treh let zahtevanega skupnega prebivanja.

97. Dodajam, ker je bil zahtevek za podaljšanje prebivanja Ibrahima Altuna zavrnen, ker je storil hudo kaznivo dejanje, se postavlja vprašanje, ali je mogoče pravice iz te določbe omejiti zaradi tega kaznivega dejanja.

98. Iz ustaljene sodne prakse Sodišča izhaja, da je mogoče pravice iz člena 7, prvi odstavek, Sklepa št. 1/80 omejiti le pod dvema pogojevoma.

99. Prvič, te pravice je mogoče omejiti, če je zadevna oseba zapustila ozemlje države gostiteljice za daljše časovno obdobje in brez upravičenih razlogov³⁵.

³⁵ – Glej zgoraj navedeno sodbo Cetinkaya, točki 36 in 38.

100. Drugič, pristojni organi države članice gostiteljice lahko odvzamejo navedene pravice na podlagi člena 14 Sklepa št. 1/80, če zadevna oseba pomeni resnično in resno nevarnost za javni red, javno zdravje ali javno varnost³⁶.

tosti ukrepa izгона, odrejenega zoper turškega državljana, upoštevati dejstva, ki so nastala po izdaji zadnje odločbe pristojnih organov in ki bi lahko pomenila, da je trenutna nevarnost za javni red, ki bi jo pomenilo osebno vedenje zadevne osebe, prenehala obstajati ali pa se je zelo zmanjšala³⁹.

101. Sodišče je v zvezi z uporabo člena 14 razsodilo, da se lahko ukrep izгона, ki temelji na tej določbi, izbere le, če bi osebno vedenje zadevne osebe pomenilo konkretno tveganje novih hudih kršitev javnega reda³⁷. Sodišče je tudi navedlo, da se tak ukrep ne bi smel odrediti avtomatično zaradi kazenske obsodbe in z namenom splošne prevencije³⁸.

103. Nazadnje, ukrepi javnega reda, ki jih sprejme država članica gostiteljica, morajo biti skladni z načelom sorazmernosti⁴⁰, torej morajo zagotavljati uresničevanje ciljev, ki jim sledijo, ne smejo pa presehati tistega, kar je nujno za njihovo doseganje.

102. Sodišče je v zvezi s tem pojasnilo, da morajo nacionalna sodišča pri presoji zakoni-

104. Zato mora predložitveno sodišče ugotoviti te dejanske elemente, da bi lahko ugotovilo, ali pomeni vedenje Ibrahima Altuna konkretno tveganje novih hudih kršitev.

36 – Prav tam.

37 – Glej zgoraj navedeno sodbo Derin, točka 74.

38 – Prav tam.

39 – Glej zgoraj navedeno sodbo Cetinkaya, točka 47.

40 – Glej zgoraj navedeno sodbo Derin, točka 74.

V – Predlog

105. Glede na zgoraj navedeno predlagam Sodišču, naj Verwaltungsgericht Stuttgart odgovori tako:

- „1. Določbe Sklepa št. 1/80 z dne 19. septembra 1980 v zvezi z razvojem pridružitve, ki ga je sprejel Pridružitveni svet ustanovljen s sporazumom, ki ustanavlja pridružitev med Evropsko gospodarsko skupnostjo in Turčijo, ki so ga Republika Turčija na eni strani ter države članice EGS in Skupnost na drugi strani podpisale v Ankari 12. septembra 1963, se uporabijo za otroka turškega delavca, če je ta delavec na ozemlje države članice gostiteljice vstopil kot politični begunec.

2. Člen 7, prvi odstavek, prva alineja, Sklepa št. 1/80 je treba razlagati tako, da otrok turškega delavca lahko uveljavlja pravice na podlagi te določbe, če je bil ta delavec v obdobju zahtevanih treh let dve leti in šest mesecev zaposlen, preostalih šest mesecev pa brezposeln.

3. Člen 7, prvi odstavek, prva alineja, Sklepa št. 1/80 je treba razlagati tako, da če je turški delavec pridobil status političnega begunca na podlagi goljufivega ravnanja, lahko član njegove družine uveljavlja pravice iz te določbe le, če je bilo dovoljenje za prebivanje tega delavca odvzeto po preteku treh let zahtevanega skupnega prebivanja.“